

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการกระทำกับข้อมูล
6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ครูในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 302 คน
2. กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยเทียบจากตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 607) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น ข้าราชการครูในสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 169 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จากรายชื่อครูทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklists) แสดงสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้แก่ วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร และประสบการณ์การบริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

เพื่อสอบถามเกี่ยวกับบทบาทกระบวนการภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของแมนซ์ และซิมส์ (Man & Sims, 1991 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 113) ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำเหนือผู้นำ 7 ประการ จำนวน 56 ข้อ คือ

1. การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 8
2. การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 - 20
3. การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21 - 26
4. การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 27 - 35
5. การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการให้รางวัลและการดำเนินโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 36 - 41
6. การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยสร้างกะทำงาน จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 42 - 48
7. การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 49 - 56

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบ ผู้นำเหนือผู้นำ (Superleadership) ตามแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Mans & Sims, 1989, p. 33) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่คล้ายกันและเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นคำถามเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ประธานกรรมการและกรรมการผู้ควบคุมการทำงานนิพนธ์ ตรวจสอบสำนวนภาษาและความสมบูรณ์ของเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว เสนอให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคลและตำแหน่งหน้าที่ดังนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นารี อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและการจัดการ
บริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์ อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการ
อาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 นางกรองแก้ว พาลี ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านซบถาวร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระแก้ว เขต 1

6. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์
เพื่อตรวจสอบและแก้ไขก่อนไปเก็บรวบรวมข้อมูล

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านแก้ไขปรับปรุงแก้ไขของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้
(Try – out) กับข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ได้ค่าอำนาจ
จำแนกของแบบสอบถามระหว่าง .48 ถึง .90

8. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกในเกณฑ์ที่ยอมรับได้เหล่านี้ มาหาค่าความ
เชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach,
1990, pp. 202-204) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

9. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ
และขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อขอความ
อนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 และเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 169 ฉบับ
5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ค่าทางสถิติ
6. นำผลคำนวณมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่รับคืนมาลงรหัส มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้บันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ค่าทางสถิติ
 2. นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ค่าทางสถิติ
- เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูล**

ในการแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวัดระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยใช้คะแนนเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำเหนือผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยเลือกวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหาร โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$), และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที ($t - test$)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร โดยใช้การทดสอบค่าที ($t - test$)